

Intervju: Pika Basaj

1. Kako nastaja tvoje umetniško delo? Kako bi opisala svoje umetniško delovanje, kateri mediji ali pristopi so ključni in kaj je temeljni fokus zanimanja, raziskovanja?

Moje polje zanimanja je širše gledano usmerjeno v formacijo obrednih praks, ritualov in algoritmov, katerih namen je prestrukturirati ali spodkopati izbrane načine delovanja in s tem aktivirati določen obrat, dislokacijo v realnosti. Zanimajo me postopki premeščanja elementov in reartikulacija njihovih povezav – sprašujem se npr. kateri elementi so nekako estetsko vznemirljivi, predvsem pa strukturno kompaktni, da povzročijo določeno točko degeneracije, s tem ko se odmikajo od prevladujoče strukturne splošnosti. Proces dela je na ta način precej difuzen - preko različnih vzvodov se izoblikuje idejni nastavek, ki običajno nekaj časa vztraja na ravni špekulacije, šele nato se materializira oziroma udejanji.

2. Kako v svoji praksi razumeš pojem zasebnega trajajočega performansa? Kaj omogoča takšna oblika delovanja?

Zasebni trajajoči performans razumem kot orodje, ki omogoča, da se določeni del prvega režima realnosti postopoma prestrukturira, potuji in odcepi v drugi performativni režim, ki pa vselej ohranja aporetično vez s prvim. Lahko bi ga označila tudi za neke vrste “life-programing”, ki prerazporeja zemljevid možnosti, s tem pa tudi hierarhije in čutne zaznave ter na ta način odpira prostor drugemu sistemu eksistence.

3. Tvoje delo opredeljuje tudi daljši časovni razpon delovanja, izvajanja performansa. Kdaj je umetniško delo zaključeno, ali postane kdaj zares končano?

Pri odgovoru na to vprašanje bi se oprla kar na dva konkretna primera. Pri denimo delu *M.M.* (2023 - v teku) izhajam iz specifičnega odnosa zaznamovanega s ponavljajočimi se ideološkimi trenji, v katerega posežem z možnostjo uporabe dveh naglavnih mask (ena namenjena meni, druga mojemu očetu). Bistvo dela je v lansiranju nove plasti odnosa, ki obstoječega redefinira in na ta način spremeni njegov status. Četudi je objekt maske le redko uporabljen, je ta prisoten kot materialna grožnja, predvsem pa kot modul mišljenja. Maska je torej materialno orodje-orožje, ki pa obenem kot virtualna protetika postane odnosu inherentna, zato je tudi konec t.i. zasebnega performansa nedoločljiv. Podoben princip prepoznavam pri vzpostavitvi algoritma *stol – odločitev // misel – voz* (2025 - v teku): že zgolj bolj ali manj jasen nastavek izbranih parametrov zadošča, da se delo sintetizira v t.i. nemerljivo silo, ki nad subjektom (mano) prične izvajati določen pritisk. Čeprav kontinuirana performativna praksa povečuje intenziteto algoritma in zastruje njegov učinek, pa je algoritem kot tak učinkoval še preden se je njegova empirična izvedba sploh začela. Skratka, ker je delo v prvi vrsti difuzna mentalna struktura, je njegov obseg nedoločljiv, s tem pa je neulovljiv tudi njegov konec.

4. Umetniško delo se vpenja v razstavni prostor, vstopi v stik z občinstvom in tako postane javno. Se tvoje delo ob tem spremeni?

Seveda, ta sprememba je v splošnem neizogibna. A morda je v primeru take vrste dela (kot je *stol – odločitev // misel – voz*), ki meri na preoblikovanje psiholoških procesov na delu še ena dodatna specifika – in sicer, algoritem lahko deluje nemoteno zgolj pod pogojem, da se vnaprej določi katere njegove sledi bodo na vpogled javnosti in katere ne. Odločila sem se, da vsebine odločitev, ki so sprejete znotraj rituala ne razkrivam, saj bi se v primeru da bi jih, logika delovanja algoritma povsem spremenila. Pri galerijski postavitvi tako ne gre toliko za dosledno

dokumentacijo materialnih sledi algoritma/performansa, temveč bolj za poskus koreografirati prostor na način, da bi izzval zapleten niz asociacij in tako morda koloniziral tudi gledalčin mentalni prostor.

5. Kako razumeš odnos med umetnikom in delom v kontekstu razstavljenega projekta *stol – odločitev // misel – vozel*, kjer delo ni zgolj objekt, ampak algoritem?

Algoritem obravnavam kot inscenirano kompulzijo, ki je ni mogoče predstaviti v njeni neposredni navzočnosti, temveč zgolj preko sledi in učinkov. Kljub širokemu spektru pojavnih oblik, ki jih zavzema – od izjav, pojmov, podob in predmetov do telesnih gest, odnosov in situacij – je ta v prvi vrsti nemerljiva sila, ki s svojo odsotno prisotnostjo telo in um iztrga iz njunih obstoječih koreografij. Ker algoritem od svoje gostiteljice terja hitro cirkulacijo novosti (vsak dan moram fotografirati drug stol in sprejeti drugo odločitev), je ta neprestano v stanju spreminjanja in postajanja. Ob tem pa se zastavlja vprašanje, kako dolgo ga je potrebno empirično izvajati, da se njegovi učinki dovolj zgostijo in nekako stabilizirajo (če je to sploh mogoče)? Prav tako me zanima, ali bi takšna struktura ob dolgotrajnem, ponavljajočem se izvajanju lahko prerasla v dejansko kompulzijo, ki bi izrinila katero izmed obstoječih, ali pa bi se v tem primeru kompulzije zgolj medsebojno plastile in utrjevale? Gre algoritem v smer destruktivne, disforične entitete, ali pa se skozi proces kartiranja mentalnega prostora vzpostavlja možnost orientacije sredi dezorientacije?

Intervju sta pripravili Vida Šturm in Aja Topolnik.